

werk is gegaan: Geertje Dircx is lange tijd genegeerd in de *mainstream* Rembrandtstudies. Er lag een korte monografie van kunsthistoricus Dirk Vis. Typex pakt het verhaal van de volkse huismeid Dirkje, laat, zoals Vis dat beschrijft, Rembrandt een relatie met haar krijgen en haar ook weer – zonder scrupules – vallen, als hem dat zo uitkomt. Rembrandt is in deze *graphic novel* de immorele, geniale geldverkwister, die hij waarschijnlijk geweest is. *Rembrandt* wil geen historisch verantwoorde stripbiografie zijn. Het is wel een magnifiek historisch beeldverhaal.

Ger Jan Onrust

Turbulent Turkije. Europese of Aziatische tijger?

Dirk Rochtus

Uitgeverij Pelckmans, Kalmthout
2011, 188 blz., € 18,50

Dirk Rochtus heeft het voorrecht gehad Turkije te leren kennen door er rond te reizen, gastcolleges te geven en vriendschappelijke contacten met verschillende Turkse wetenschappers te onderhouden. Hierdoor is hij in staat ons een uniek kijkje in de keuken van het huidige Turkije te geven, dat hard op weg is een van de belangrijkste spelers in het Midden-Oosten te worden. De huidige burgeroorlog in Syrië lijkt deze positie alleen maar te versterken. Toch is Turkije altijd een buitenbeentje in het Midden-Oosten geweest. Het gebied was tot 1453 het centrum van het Oost-Romeinse of Byzantijnse Rijk en het is derhalve gedurende eeuwen

grotendeels christelijk gebleven, in tegenstelling tot de rest van het Midden-Oosten. Enkele eeuwen later werd het opnieuw toonaangevend door de opkomst van het Ottomaanse Rijk. Na het uiteenvallen van dit immense rijk werd in 1923 de seculiere staat Turkije door Mustafa Kemal Atatürk opgericht. Turkije wilde aan het begin van de vorige eeuw graag bij Europa horen, want dat betekende vooruitgang en economische groei. Daarnaast hadden de Turkse nationalisten een land voor ogen dat bestemd was voor alle inwoners die de islam als religie hadden. Tijdens het uiteenvallen van het Ottomaanse Rijk hadden verschillende minderheden, zoals bijvoorbeeld de Grieken en Roemenen zich losgemaakt en waren onafhankelijk geworden. Dat steeds kleiner wordende gebied ervoeren de Turken als een traumatische ervaring, waardoor de Koerden bijvoorbeeld tot op de dag van vandaag geen toestemming hebben gekregen om een eigen staat op te richten. De tegenstelling tussen het Turkse leger (dat fel aanhanger is van de seculiere staat) en de religieuze AKP van premier Erdogan (die de sharia weer gedeeltelijk zou willen invoeren) komt hierdoor in een ander licht te staan. Beide partijen zijn vooral gericht op de Turkse identiteit en tegen minderheden of landen die aanspraak menen te maken op Turks grondgebied. Er is daarnaast geen ruimte om fouten te erkennen die tijdens de oprichting van de Republiek Turkije of daarna zijn gemaakt, waardoor er geen verwerking van het verleden mogelijk is. Rochtus vergelijkt hierbij de Holocaust (waarbij het Duitse volk alle schuld op zich nam) met de Turkse genocide op de Armeense christelijke minderheid, die nog steeds niet in het openbare leven in hedendaags Turkije besproken mag worden.

De eerste drie hoofdstukken gaan over de geschiedenis van Turkije, waarbij de nadruk ligt op de ontwikkeling van de Turkse staat aan het begin van de twintigste eeuw tot de hedendaagse politieke gebeurtenissen. Vervolgens wordt de historische relatie met de verschillende minderheden beschreven: allereerst de achtergronden van de Armeense genocide, vervolgens de verjaging en uitruil van de Grieken en tot slot de Turkse politiek ten aanzien van de Koerden. In de latere hoofdstukken beschrijft Rochtus de omgang met de verschillende buurlanden, zoals Israël, Noord-Irak, Armenië met Nagorno-Karabach en Centraal-Azië. Tot slot geeft de auteur zijn mening over de vraag of Turkije klaar is om toe te treden tot de Europese Unie. *Turbulent Turkije* bevat veel interessante achtergrondinformatie voor lezers die in de huidige ontwikkelingen in het Midden-Oosten zijn geïnteresseerd. Daarnaast is het natuurlijk een prima boek voor belangstellenden die meer willen weten over de geschiedenis van Turkije. Voor leerlingen is het boek vrij detaillistisch en het zou kunnen dat zij het rijke Vlaamse taalgebruik lastig vinden.

Joke Noordstrand ■